



Venita pe filiera externa, ultima idee in materie de educatie priveste introducerea invatamantului obligatoriu de la varsta de cinci ani. Chestiunea se discuta la nivel mondial, iar in Romania o mana de ajutor a venit din partea UNICEF si a omniprezentei Fundatii pentru o Societate Deschisa (Soros).

Guvernul vrea dezbateri publice, dar cred ca ar fi o pierdere de vreme, cat timp totul se va desfasura in contextul arhicunoscut al "specialistilor si expertilor" blindati de studii empirice, al partenerilor din societatea civila (vezi mai sus) si al concluziilor care certifica premise arbitrare.

Dar decizia este perfect coerenta logic si usor de justificat, odata ce sunt acceptate presupozitiile egalitarist-democratice. Daca statul detine monopolul educatiei, indivizii sunt intersanjabili, iar scoala este obligatorie, varsta la care incepe indoctrinarea nu se mai poate stabili decat prin ucazul Ministerului. De ce sa fie sapte si nu cinci, trei sau doi, este imposibil de argumentat pe aceste fundamente. Astfel, intentia guvernului semnifica o transformare radicala doar in prima instanta, fiind, in fapt, o dezvoltare naturala a unui proces care are toate sansele sa se indrepte spre colectivizarea definitiva si totala a copiilor, asa cum a propus recent o profesoara de stiinte politice de la Universitatea Tulane, gazda a unui show politic la televiziunea MSNBC.

Presupozitiile ideii de educatie universala (obligatorie) se bazeaza pe un optimism antropologic, care ignora in buna masura experienta istorica relevanta si tinteste la o egalizare in jos a indivizilor.

Intrebarea fundamentala este daca in mod necesar toti oamenii sunt facuti pentru educatie scolara. La aceasta problema egalitaristul democratic raspunde inevitabil afirmativ, in timp ce un conservator prudent va plasa solutia in lumina traditiei istorice relevante si a libertatii personale, avand in minte in permanenta o idee specifica despre natura umana infloritoare. (Bineinteles ca, mai inainte, ar trebui sa stabilim ce intelegem prin educatie...)

In secolul XVIII, inainte de avansul nimicitor al scolii publice, aproape 70% din populatie era analfabeta in Vestul Europei, inasa restul de 30% putea sa se exprime fara probleme in scris, iar prin scris nu se intelegea asamblarea sau combinarea unor propozitii, simple de tipul "Ana are mere". Cu siguranta nu toti erau scriitori desavarsiti, inasa ceea ce reiese din epistolele vremii indica o siguranta si o indemanare stilistica remarcabile. Comparatia cu un "mail" contemporan ar rezuma trist "progresul" democratic. In acest sens, intr-un volum de fragmente din marii stilisti francezi, "Antologia portretului de la Saint-Simon la Tocqueville", editat de Cioran, nu are cum sa nu te surprinda prezenta foarte ridicata a scriitorilor de ocazie, personaje situate in afara circuitului literar, cu indeletniciri diverse, dar fara o "constiinta de scriitor". Saint-Simon, Talleyrand, Contesa de Boigne, Etienne Dumont aveau in primul rand o reputatie politica, succesul literar urmand de cele mai multe ori postum si aproape involuntar. Chiar si la noi pot fi mentionate in aceasta traditie, cu oarecare rezerve, memoriile colonelului Locusteanu sau, chiar mai recent, cele ale lui Constantin Argetoianu.

Invatamantul democratic obligatoriu a coborat calitativ acel procent minoritar de 30%, in timp ce majoritatea a fost ridicata (constransa) la o educatie rudimentara, rezultatul fiind o nivelare totalitara a capacitatilor si abilitatilor intelectuale ale indivizilor. Se scrie si se vorbeste din ce in ce mai prost (chiar la nivel academic), in timp ce lecturile tind sa dispara cu rapiditate. Erik von Kuehnelt-Leddihn scria ca "o educatie democratica trebuie sa fie suficient de intensiva pentru a transforma omul intr-o creatura civilizata, fara a-l inzestra cu vreo valoare speciala sau sa il schimbe intr-un rezervor de cultura", inasa sunt semne din ce in ce mai pregnante ca educatia actuala rateaza inclusiv prima sarcina.

Scoala egalitarista a distrus nu doar elitele naturale, ci si intelepciunea traditionala a taranului mai mult sau mai putin alfabetizat, constrans sa renunte la prejudecatile sale sanatoase in favoarea unui substitut de cunoastere. Acest lucru a avut consecinte relevante si asupra creativitatii populare, aflate de mai multa vreme intr-un colaps prelungit. De altfel, nu exista o corespondenta directa intre alfabetizare si imaginatie livresca, dupa cum o dovedesc nenumaratele povesti, de la Iliada si Odiseea, la Kalevala.

Ideea educatiei universale obligatorii, in varianta sa optimala, nu reprezinta altceva decat un calcul utilitarist vulgar, prin care ni se transmite ca 100 de indivizi vag instruiti sunt mai

Educatia democratica

Scris de Ninel Ganea
Vineri, 11 Aprilie 2014 10:25

importanti decat un singur om cultivat. Insa ceea ce se pierde din vedere este ca educatia omului cultivat si a celor 100 nu reprezinta idealuri contradictorii. Insa ceea ce experienta istorica ne transmite in mod convingator este faptul ca foarte putini sunt cei inzestrati pentru exercitiul scrisului si al cititului, iar pentru a-i descoperi este nevoie de libertatea alegerii individuale, si nu de malaxorul gregar al educatiei publice. In acelasi timp, educatia reala nu poate fi decat aristocratica (nu in sensul originii sociale), adica bazata pe principiul selectiei, al ierarhiei si al traditiei, oglindind "marele lant al Fiintei".

Din punct de vedere politic, subiectul ramane esential deoarece reprezinta un criteriu decisiv pentru a distinge intre aparatorii libertatii si utopistii sociali, deghizati sub masca liberala.